

پژوهشکده شورای نگهبان

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و
اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو
سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و
سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۰۳۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۷/۰۴

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و
اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیر تجاری در کشورهای عضو
سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و
سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن

استخراج، تنقیح و تدوین:

مصطفی مسعودیان

بازبینی و نظارت علمی:

کاظم کوهی اصفهانی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۵۰۰۳۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۷/۰۴

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	.....	مقدمه
۳	.....	درآمد
۵	.....	مرحله نخست
۷	.....	مرحله دوم
۷	.....	نظر نهایی شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه گران و اتکایی گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن

درآمد

لایحه «عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه گران و اتکایی گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن» بنا به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۹ هیئت وزیران به تصویب رسید و طی نامه‌ی شماره ۴۷۷۹۷/۱۸۲۵۴ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳ برای انجام تشریفات قانونی و تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: به منظور گسترش حضور فعال جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی و منطقه‌ای و بهره‌گیری از آن در جهت تأمین منافع ملی و تحقق هر چه بیشتر همگرایی منطقه‌ای و بین‌المللی در راستای اصول و اهداف راهبردی سیاست خارجی کشور و لزوم توسعه و به‌کارگیری امکانات و ظرفیت‌های بالقوه در راستای اهداف اقتصادی و اجتماعی کشور و ضرورت توانمندسازی کشور در ارتقای پوشش بیمه‌ای خطرهای تجاری و غیرتجاری و نظر به نقش مهم بیمه‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در گسترش صادرات و تشویق ورود سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و با توجه به اهمیت حضور جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه‌های زیرمجموعه سازمان مذکور، این لایحه برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود.

لایحه‌ی مزبور برای رسیدگی به صورت یک شوری در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۳ به کمیسیون اقتصادی، به عنوان کمیسیون اصلی ارسال شد که کمیسیون مزبور، با الحاق یک تبصره به ماده واحده، مفاد آن را در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۴/۲ به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این لایحه در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۵ در صحن علنی مجلس مطرح و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان مجلس رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۷۲/۱۶۷۳۰ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۷ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در

جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸، برخی از مفاد آن را مغایر با اصل (۸۰) قانون اساسی دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۱۲ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. مجلس شورای اسلامی برای رفع ایراد شورای نگهبان، در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۹ اصلاحاتی را در مصوبه اعمال و آن را طی نامه‌ی شماره ۲۷۲/۲۹۴۳۹ مورخ ۱۳۹۳/۴/۳۱ برای اظهار نظر مجدد به شورای نگهبان ارسال کرد. بررسی مصوبه‌ی اصلاحی در دستور کار جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان قرار گرفت که پس از بحث و بررسی، شورای نگهبان مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۶ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۳/۳/۵ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۳/۲۸

ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در اتحادیه بیمه گران و اتکایی گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط و یا کمک اقدام نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است. تبصره- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۱۱) این اساسنامه الزامی است.

...

دیدگاه مغایرت

از آنجا که طبق ذیل ماده واحده، به طور مطلق به دولت اجازه داده شده است تا نسبت به پرداخت کمک به اتحادیه بیمه گران اقدام کند، این مصوبه مغایر با اصل (۸۰) قانون اساسی است؛ زیرا طبق این اصل، پرداخت کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی توسط دولت در هر مورد باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد، حال آنکه در این مصوبه بدون اینکه مقدار و شرایط کمک در هر مورد دقیقاً مشخص شده باشد، پرداخت کمک خارجی توسط دولت به طور مطلق، جایز دانسته شده است. قبلاً نیز شورای نگهبان مصوبات مشابه با این ماده واحده را با این استدلال که پرداخت کمک در هر مورد باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، مغایر با اصل (۸۰) قانون اساسی اعلام کرده بود.^(۱)

۱. به عنوان نمونه، شورای نگهبان در بند (۱) نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۴۴۵ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۱ در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی، مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۷ مجلس شورای اسلامی چنین مقرر داشته بود: «۱- نظر به اینکه طبق اصل (۸۰) قانون اساسی پرداخت کمک در هر مورد باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، لذا متن ماده واحده از این جهت مغایر اصل مذکور شناخته شد.» همچنین شورای نگهبان در نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۹۴۵۶ مورخ

نظر شورای نگهبان

پرداخت کمک به نحو مذکور در ماده واحده، مغایر اصل (۸۰) قانون اساسی

شناخته شد.

→

۱۳۸۷/۹/۱۱ در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در بنیاد اروپایی مدیریت کیفیت چنین مقرر داشته بود: «نظر به اینکه طبق اصل (۸۰) قانون اساسی پرداخت کمک در هر مورد باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، لذا متن ماده واحده از این جهت مغایر اصل مذکور شناخته شد.»

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۳/۴/۲۹ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۵/۱

ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در اتحادیه بیمه گران و اتکایی گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط و یا کمک با رعایت اصل هشتماد (۸۰) قانون اساسی اقدام نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.

تبصره- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۱۱) این اساسنامه الزامی است.

...

دیدگاه عدم مغایرت

با عنایت به اینکه طبق مصوبه‌ی اصلاحی، پرداخت کمک توسط دولت منوط به رعایت اصل (۸۰) قانون اساسی شده است، ایراد قبلی شورا مبنی بر اجازه‌ی مطلق به دولت در پرداخت کمک‌های خارجی بدون تصویب مجلس شورای اسلامی برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

مصوبه‌ی مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مجلس در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه گران و اتکایی گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو

^۱ مندرج در نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۶ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را اِنفا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلو گیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگساده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir